

Výukový materiál

zpracovaný v rámci operačního programu

Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo: CZ.1.07/1. 5.00/34.0084

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada: 2 C

Číslo: VY_32_INOVACE_MYS_4ROC_07

Jelenovití

Předmět: **MYSLIVOST**

Ročník: **4**

Anotace: Seznámení žáků s čeledí jelenovití - **Pleziometacarpalia (Cervinae)**

Klíčová slova: Jelen evropský, daněk skvrnitý, jelen sika

Výukový zdroj: Prezentace Microsoft PowerPoint 2010

Typ interakce: Výkladová prezentace

Jazyk: Čeština

Datum: 14. 11. 2012

Autor: Ing. Petr Ťulpík

Adresa školy: **Střední škola zemědělská Přerov, Osmek 47**

Jelenovití

Vědecká klasifikace

Říše:	Živočichové (Animalia)
Kmen:	Strunatci (Chordata)
Podkmen:	Obratlovci (Vertebrata)
Třída:	Savci (Mammalia)
Podtřída:	Živorodí (Theria)
Řád:	Sudokopytníci - Artiodactyla
Podřád:	Přežvýkaví - Ruminantia
Čeleď:	Jelenovití - Cervidae

Jelenovití

Podle morfologického utváření záprstních kůstek (ossa metacarpalia) na přední končetině se jelenovití dělí na dvě podčeledi:

1. Skupina Telemetacarpalia (Capreolinae)

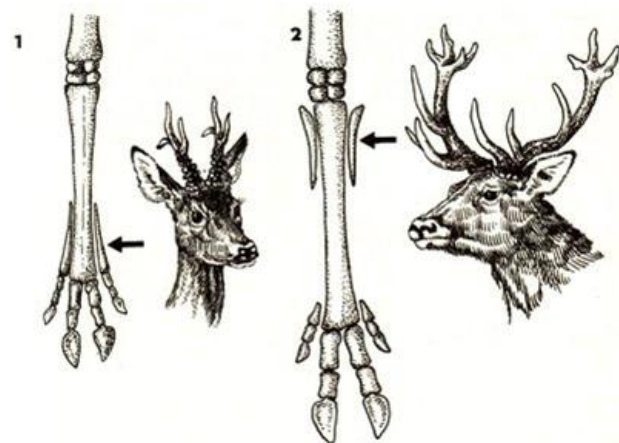
- ☐ v dolní části srostlého záprstí zbytky záprstí 2. a 5. prstu
- ☐ dichotomické dělení paroží vidličnatě do stran
- ☐ v 1. roce života knoflíčkovité paroží

☐ **srnec obecný, jelenec běloocasý, los, sob**

2. Skupina Pleziometacarpalia (Cervinae)

- ☐ zbytky záprstí 2. a 5. prstu při horním konci záprstí
- ☐ paroží většinou s jednostrannými výsadami

☐ **jelen lesní, daněk evropský, jelen sika**

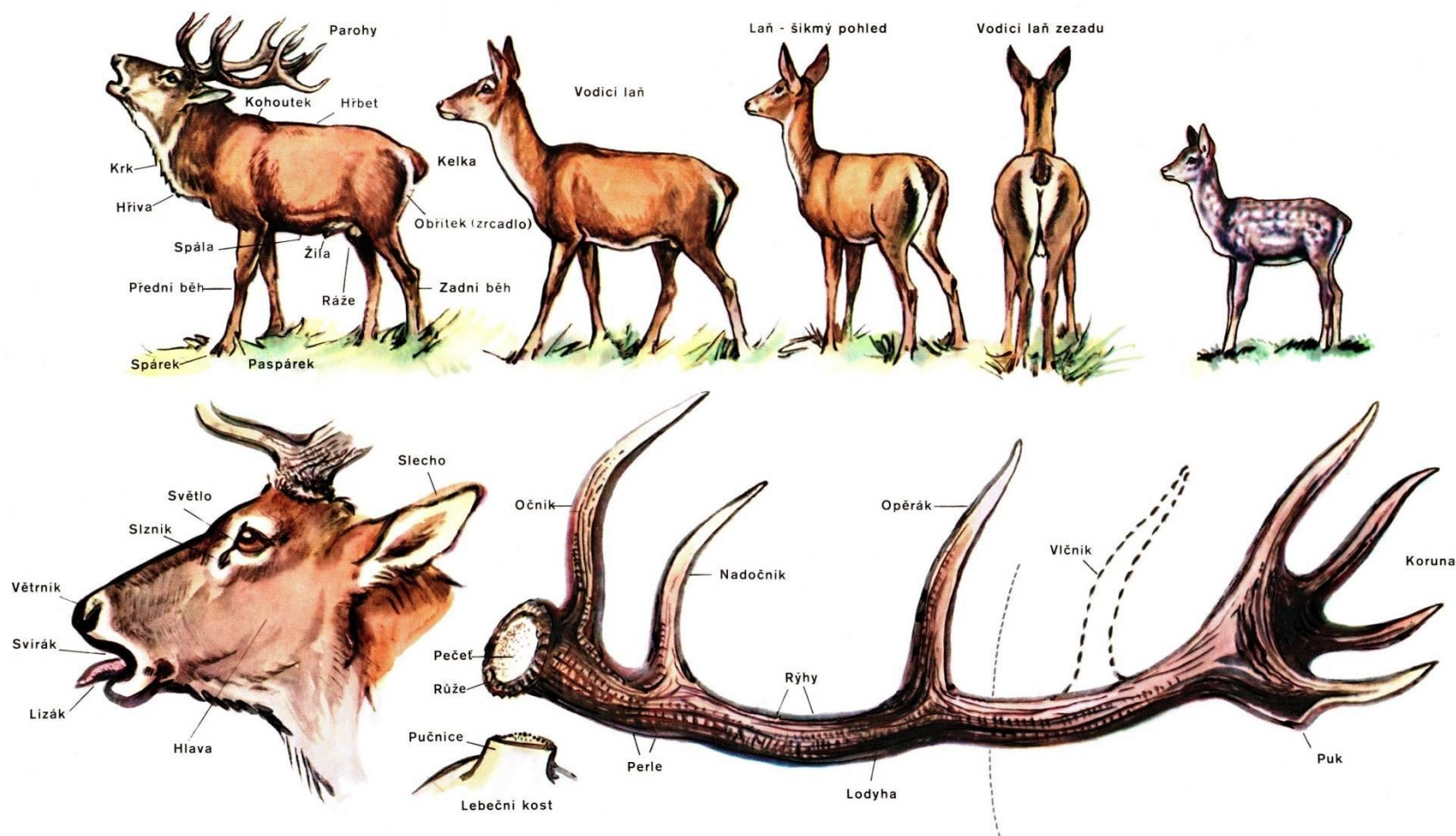
Jelenovití

Další zvláštností jelenovitých jsou:

- ❑ **kostní útvary na lebkách samců**, výjimečně i samic (parohy, parůžky), které každoročně vlivem neurohumorálního řízení prodělávají nový vývojový cyklus (parožení, shazování)
- ❑ **složitý žaludek** (předžaludky), jsou výlučně býložravci a potravu přežvykují

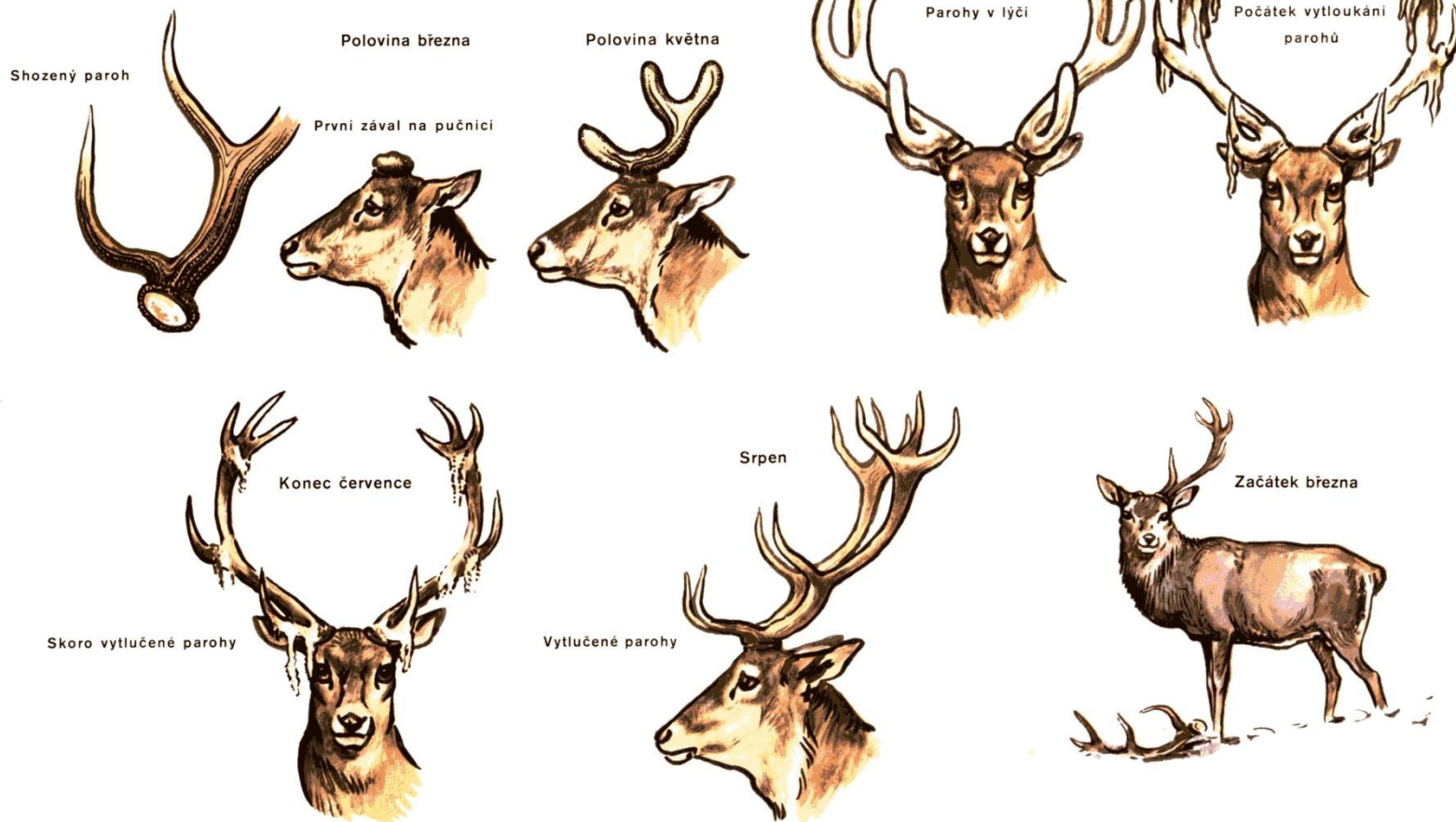
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

JELEŇ EVROPSKÝ (*Cervus elaphus* L.)

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

VÝVOJ PAROŽÍ U STŘEDNĚ STARÉHO JELENA

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

DRUHY JELENÍHO PAROŽÍ

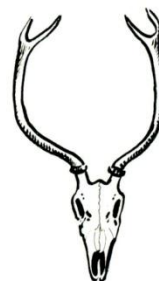
Špičák

Vidlák

Vidlák vidlicový

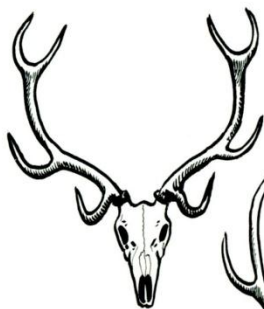
Šesterák

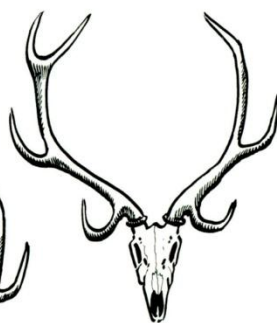
Šesterák nepravidelný
(vidlicový)

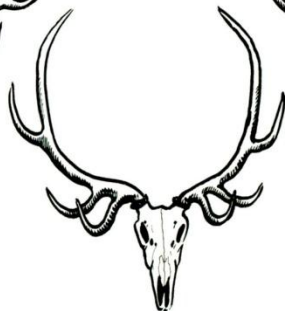
Osmerák vidlicový

Osmerák nepravidelný

Osmerák
nadočnickový

Desaterák vidlicový
či nadočnickový

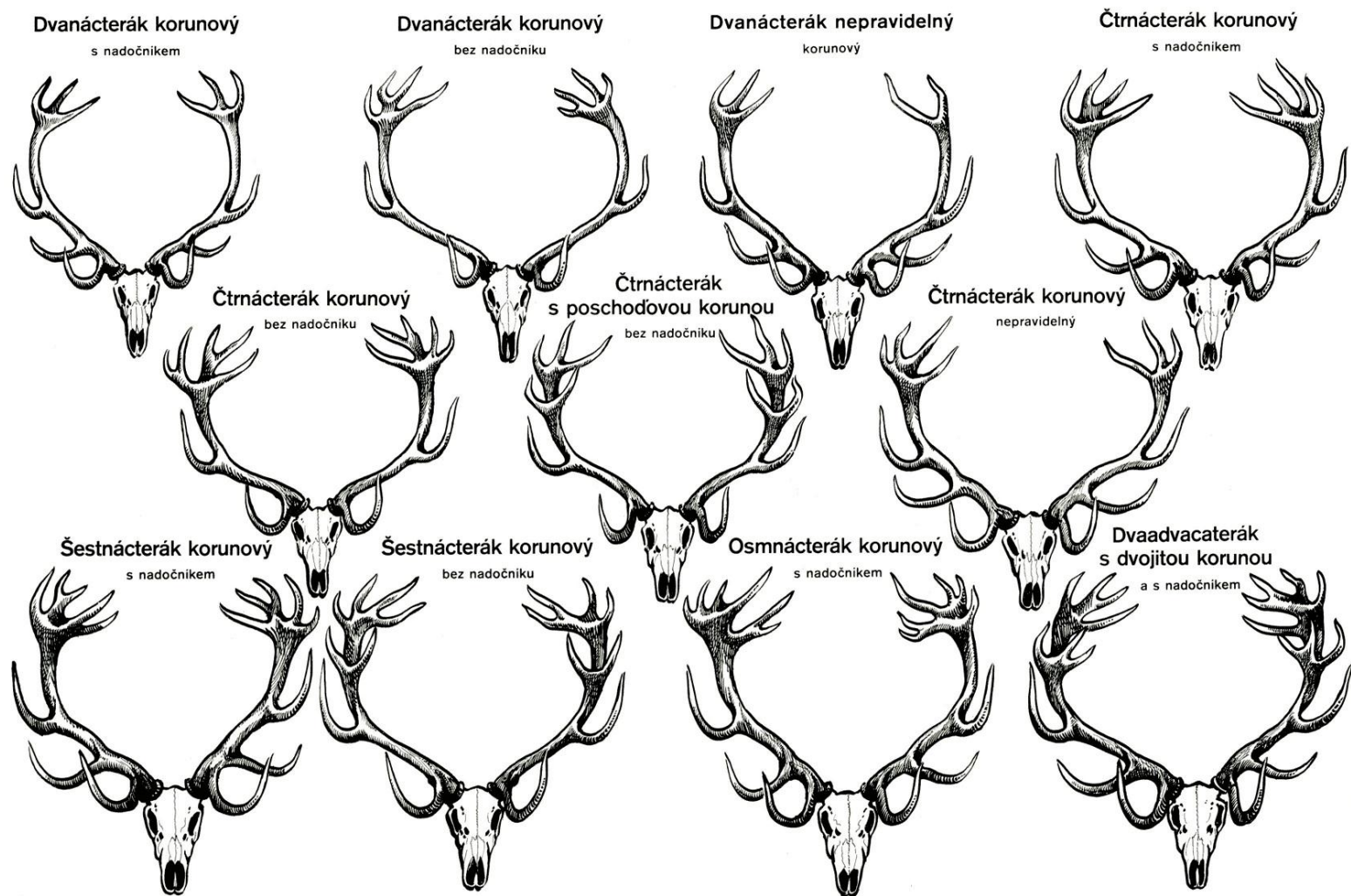
Desaterák korunový

Desaterák nepravidelný

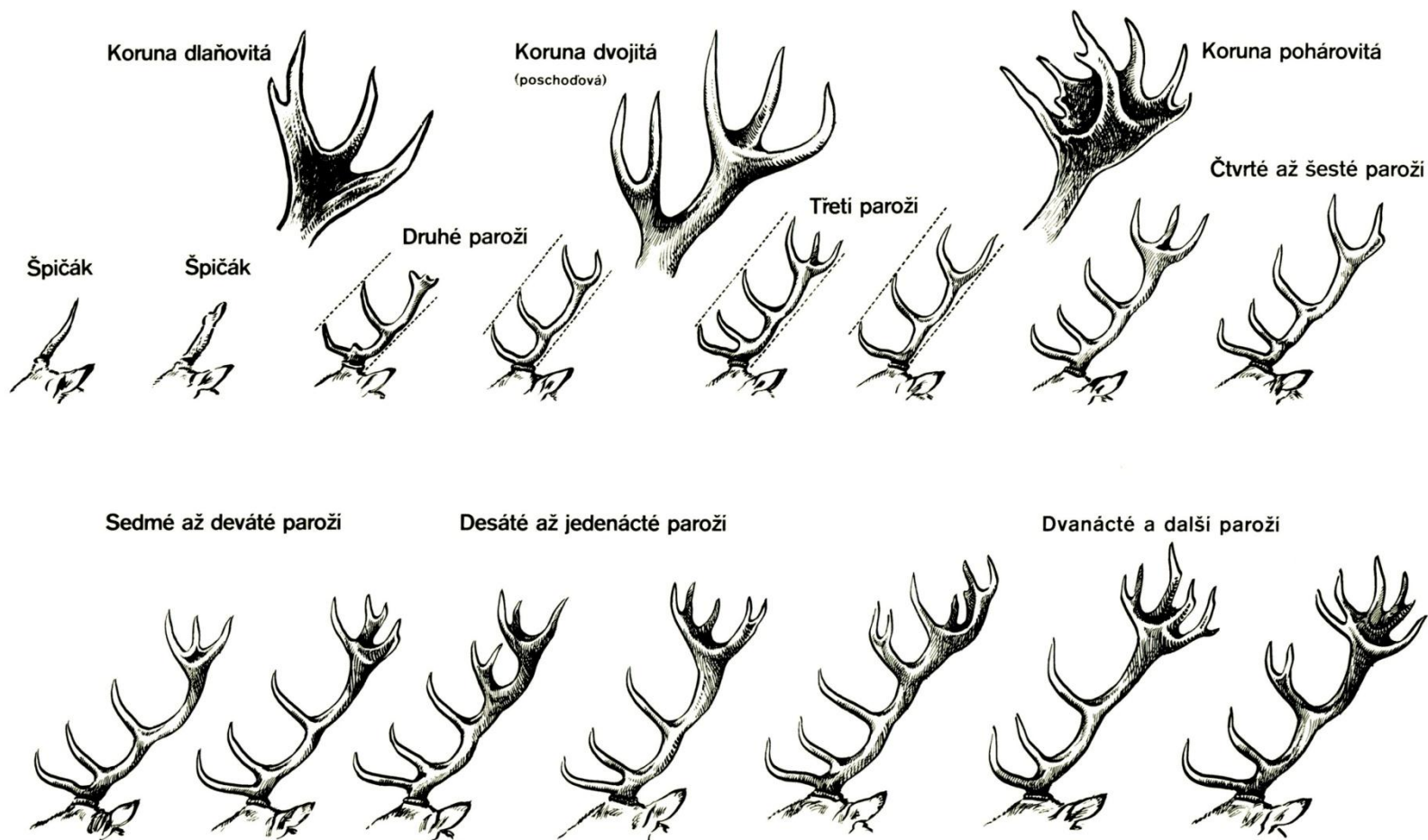

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

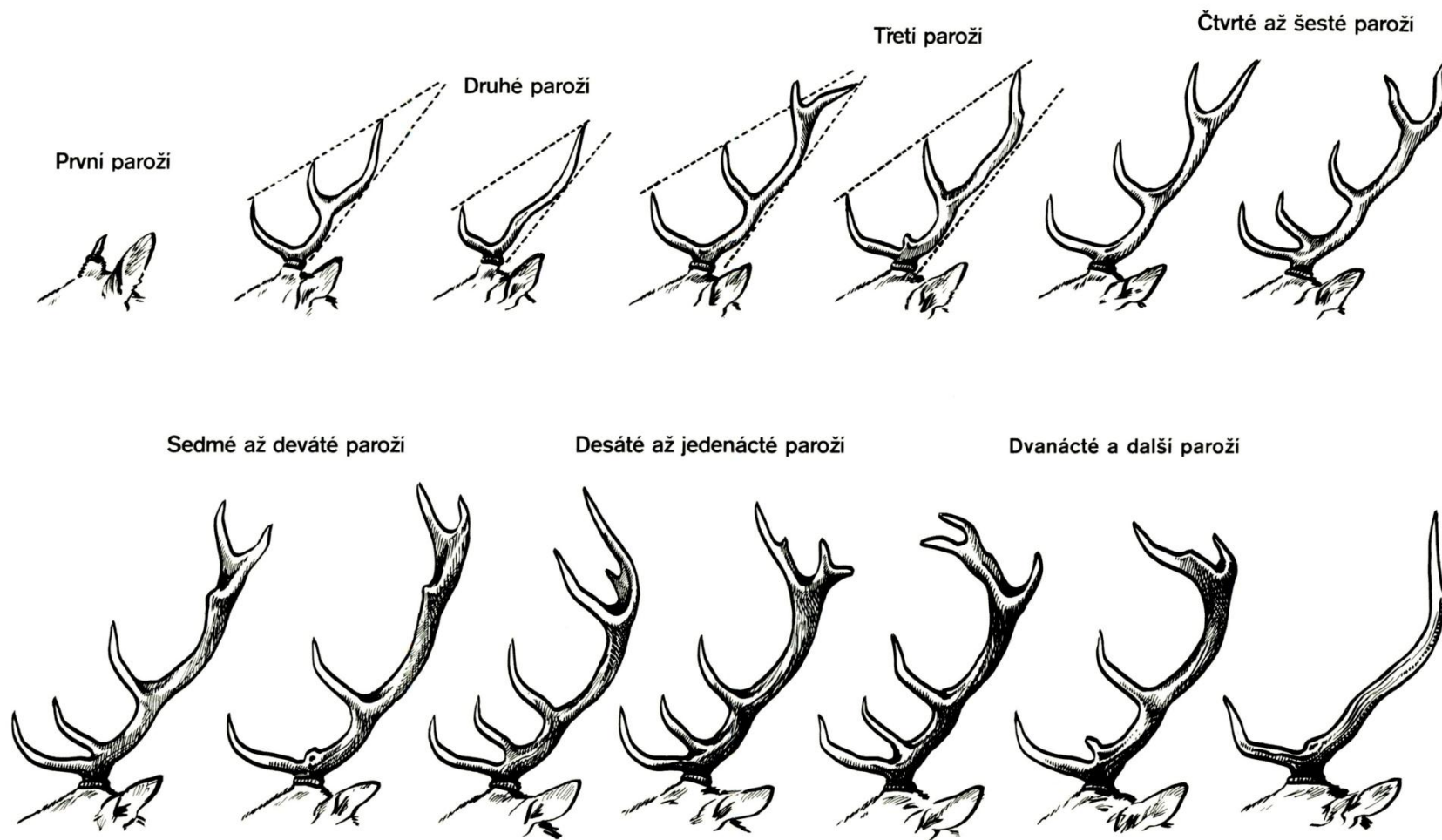
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

TYPY PAROŽÍ CHOVNÉHO JELENA

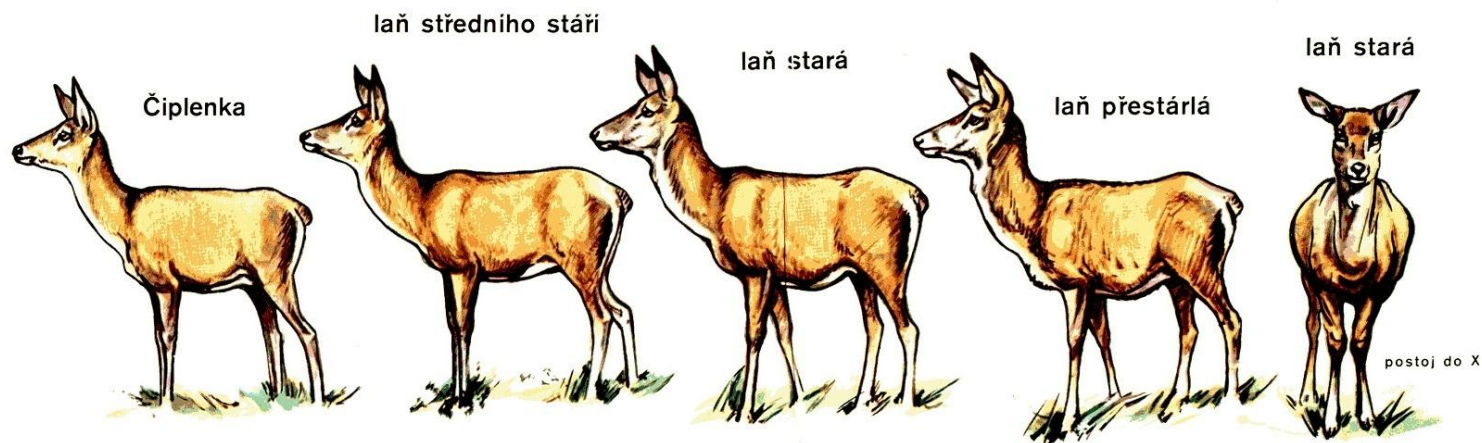
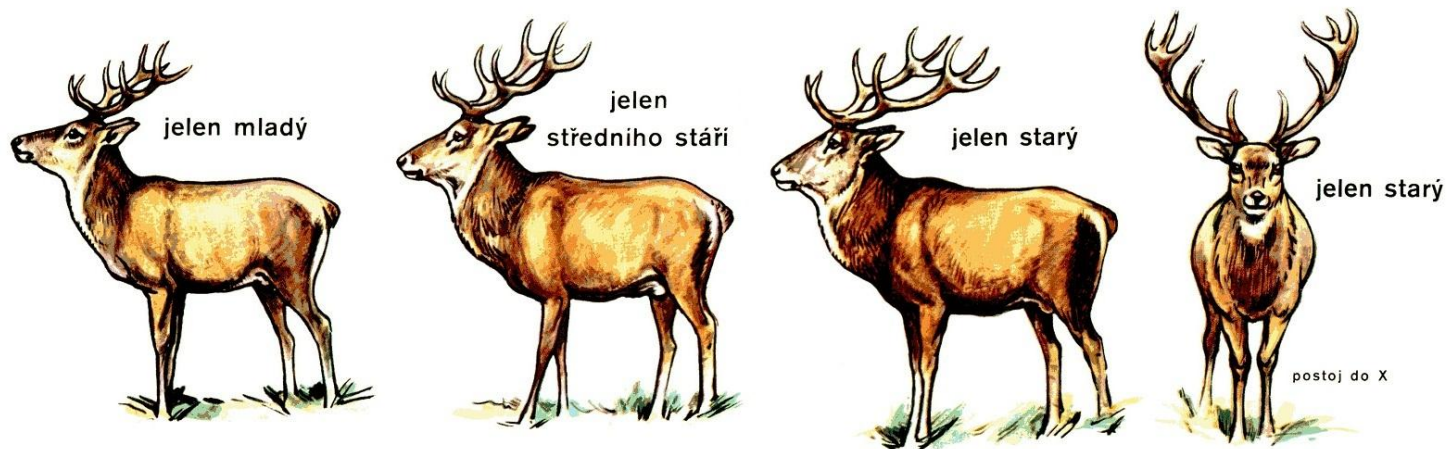
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

TYPY PAROŽÍ PRŮBĚRNÉHO JELENA

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

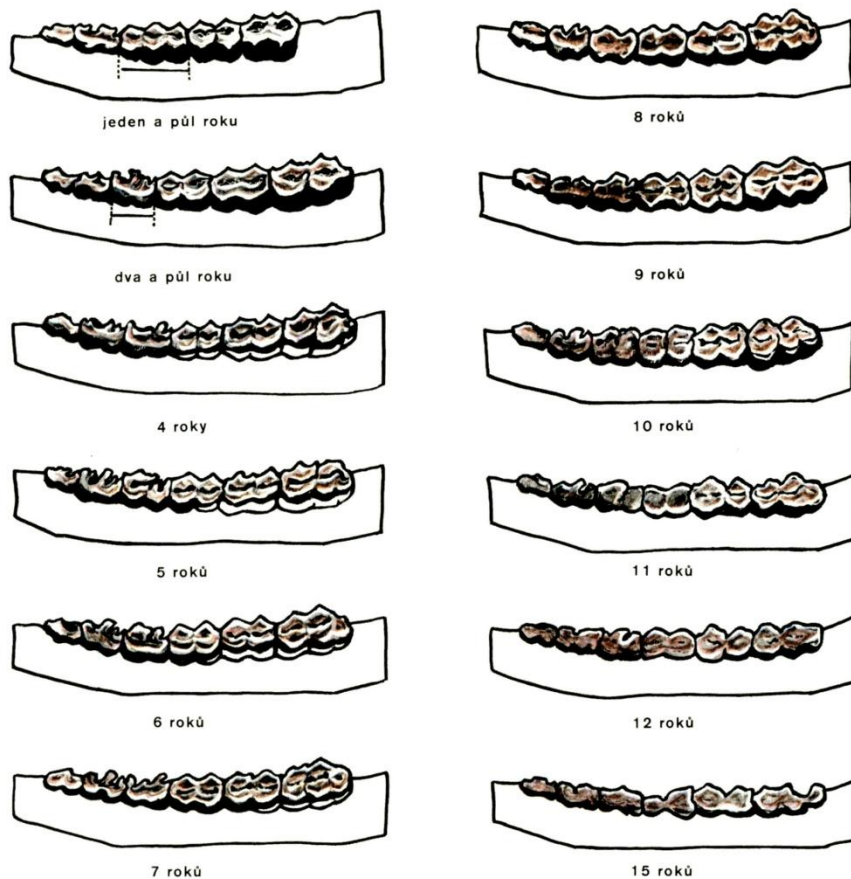
ODHAD STÁŘÍ JELENÍ ZVĚŘE PODLE POSTAVY

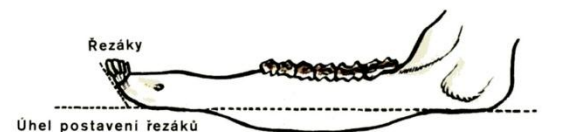
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

ODHAD VĚKU ULOVENÉ JELENÍ ZVĚŘE

Podle stoliček dolní čelisti

Podle úhlu postavení řezáků

Řezáky ve věku dva a půl roku

Řezáky asi 6 leté

Řezáky asi 10 leté

Podle obrusu řezáků

Do 4 let

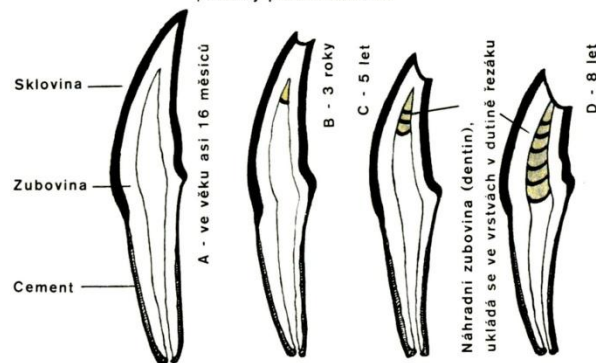
5 - 8 let

9 a více let

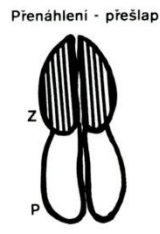
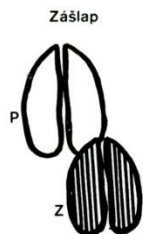
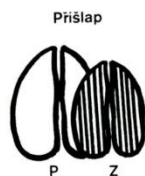
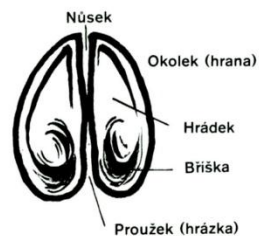
Podle Eidmannovy metody

podélný průřez řezákem

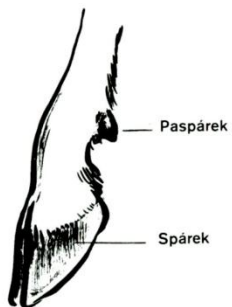
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

STOPY JELENÍ ZVĚŘE

Stopa jelena
(skutečná velikost)

Jelení běh

Stopa laně
(skutečná velikost)

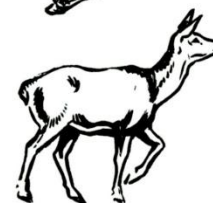
Jelen v kroku

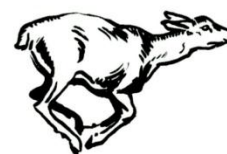
Jelen v úprku

Laň v kroku

Laň v úprku

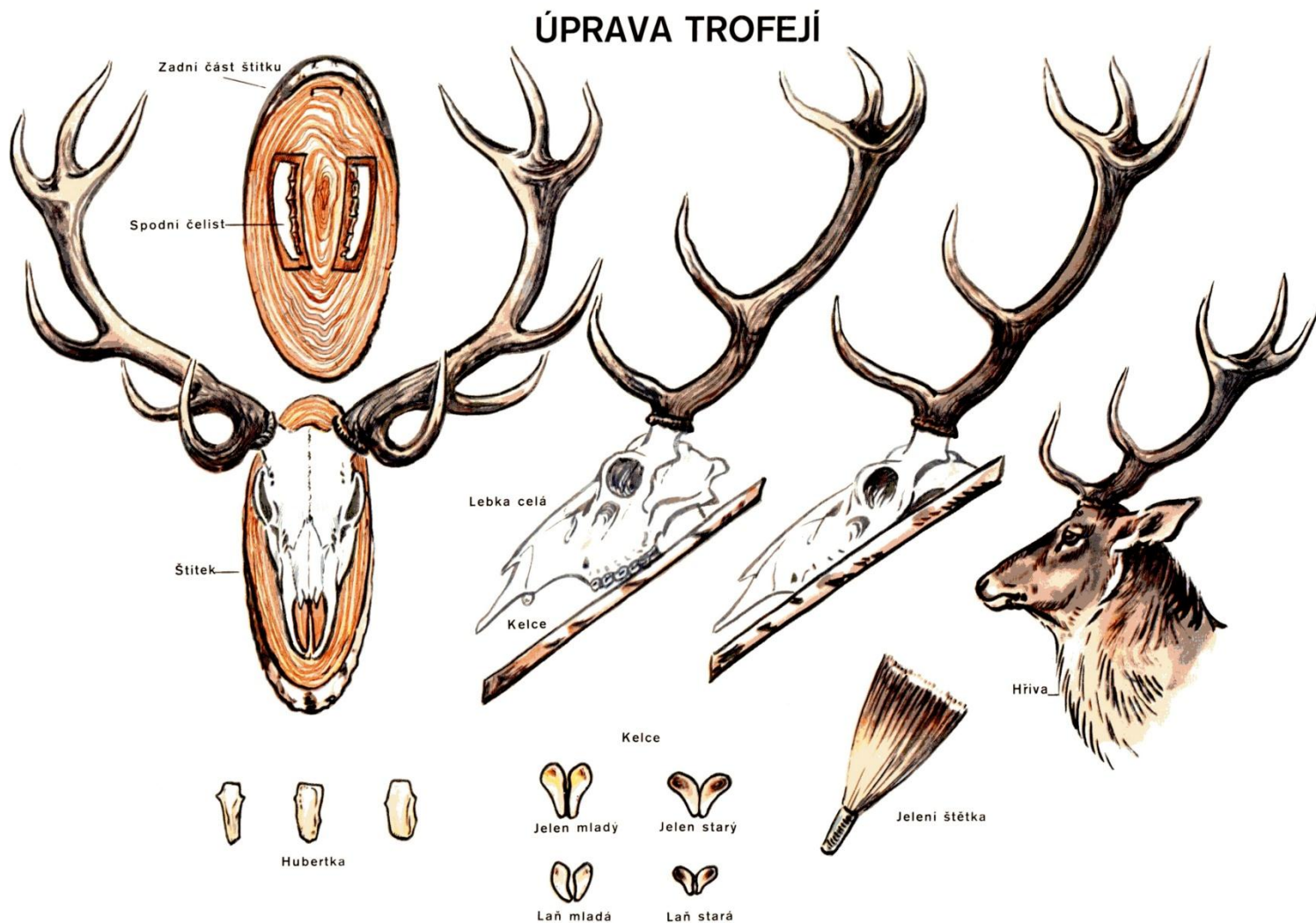
Trus jelena

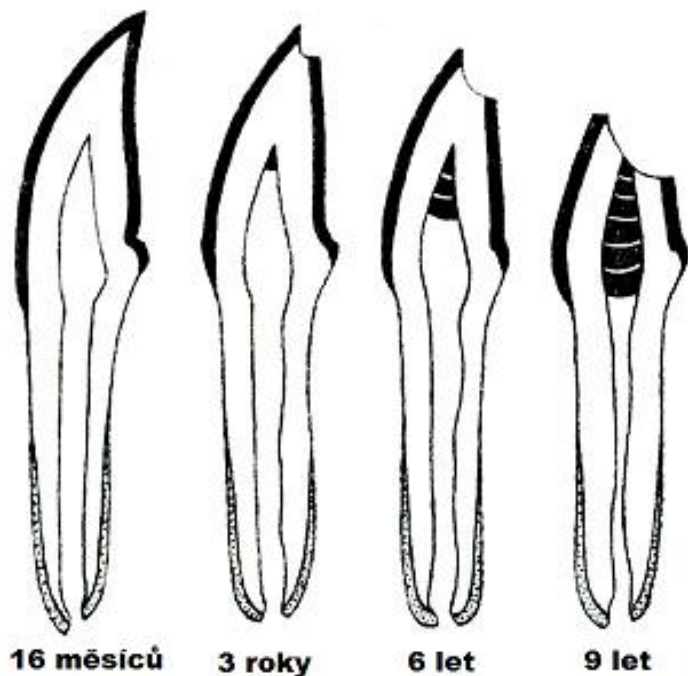
Trus laně

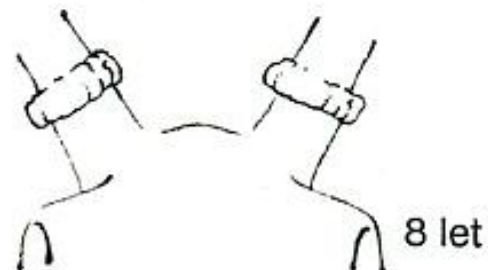
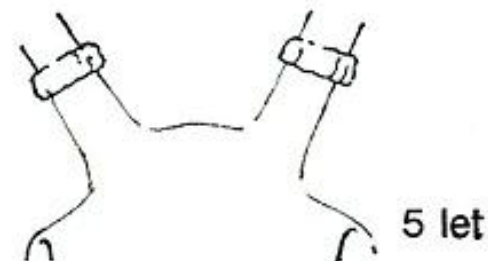
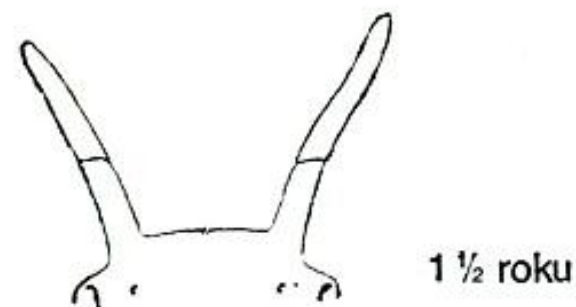
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

Odhad stáří jelení zvěře Eidmannovou metodou

Odhad stáří jelenní zvěře podle délky pučnic

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

Odhad stáří jelení zvěře podle chrupu

a - úhel postavení řezáků u kusů starých

- ☐ 2,5 roku (1)
- ☐ asi 6 let (2)
- ☐ asi 10 let (3)

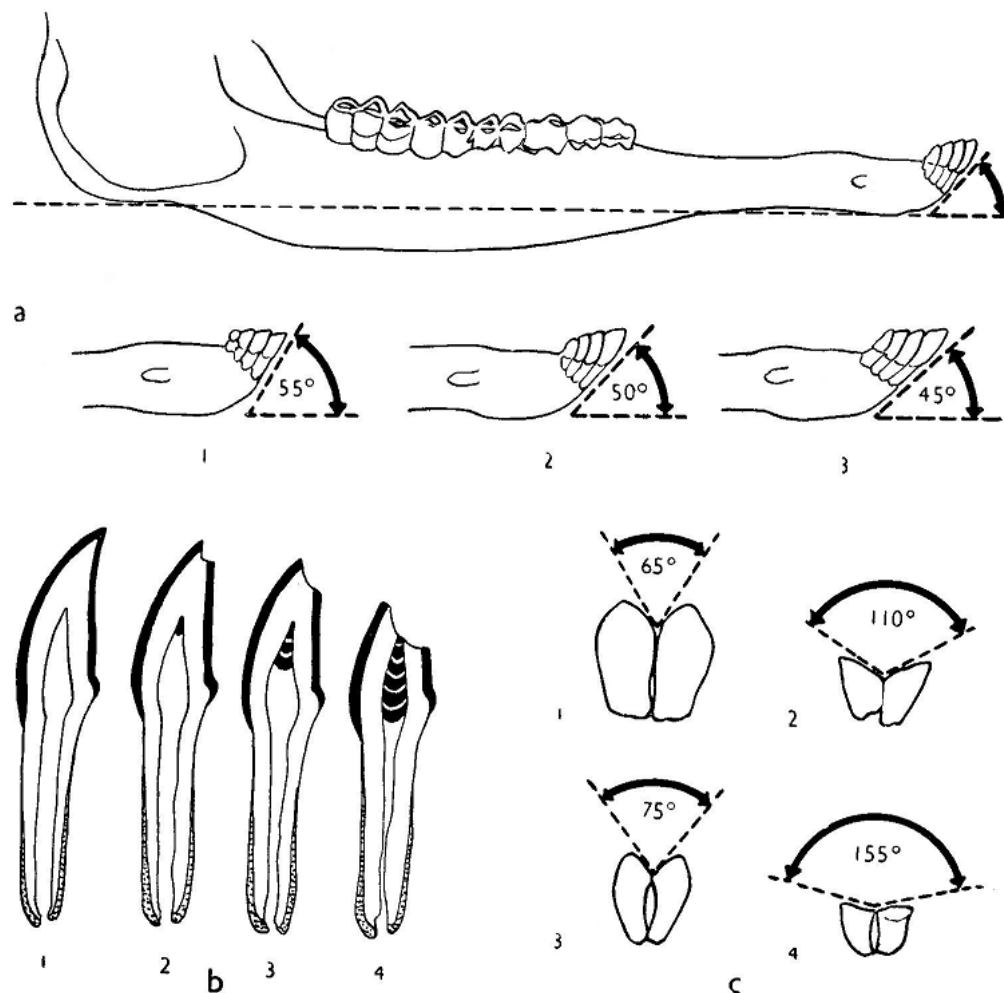
b - průřez řezákem kusu starého

(Eidmannova metoda)

- ☐ asi 16 měsíců (1)
- ☐ asi 3 roky (2)
- ☐ asi 6 let (3)
- ☐ asi 9 let (4)

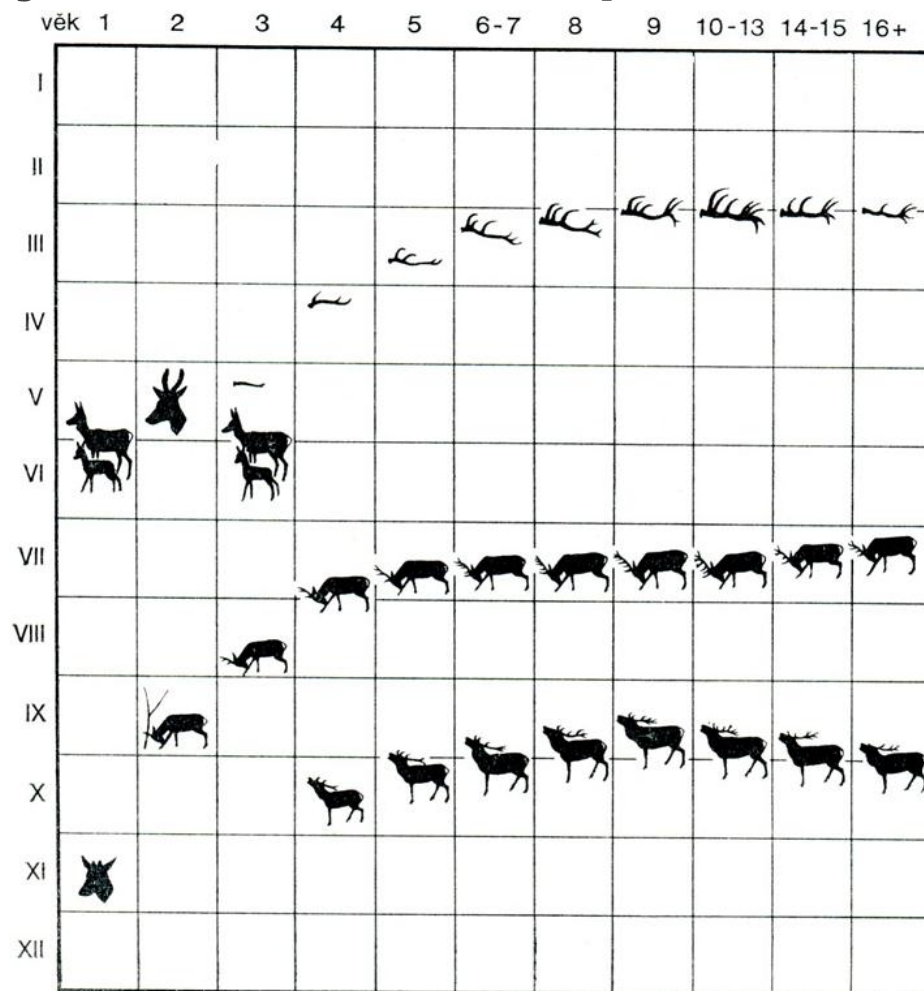
c - ubroušení kelců u

- ☐ mladého jelena (1)
- ☐ starého jelena (2)
- ☐ mladé laně (3)
- ☐ staré laně (4)

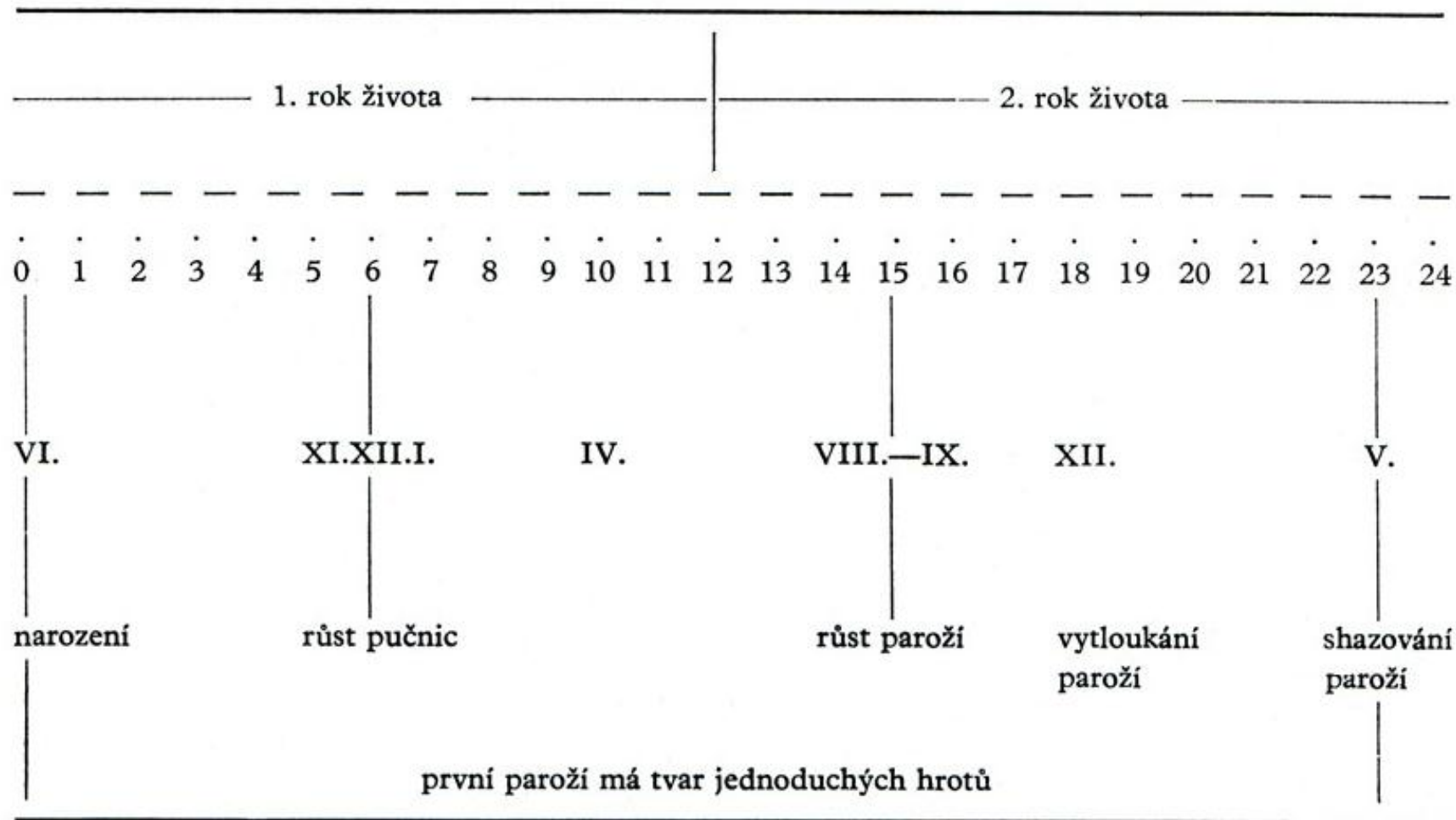
Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

Změny v době vytloukání a shazování paroží během života jelena

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

Vývoj paroží mladého jelena

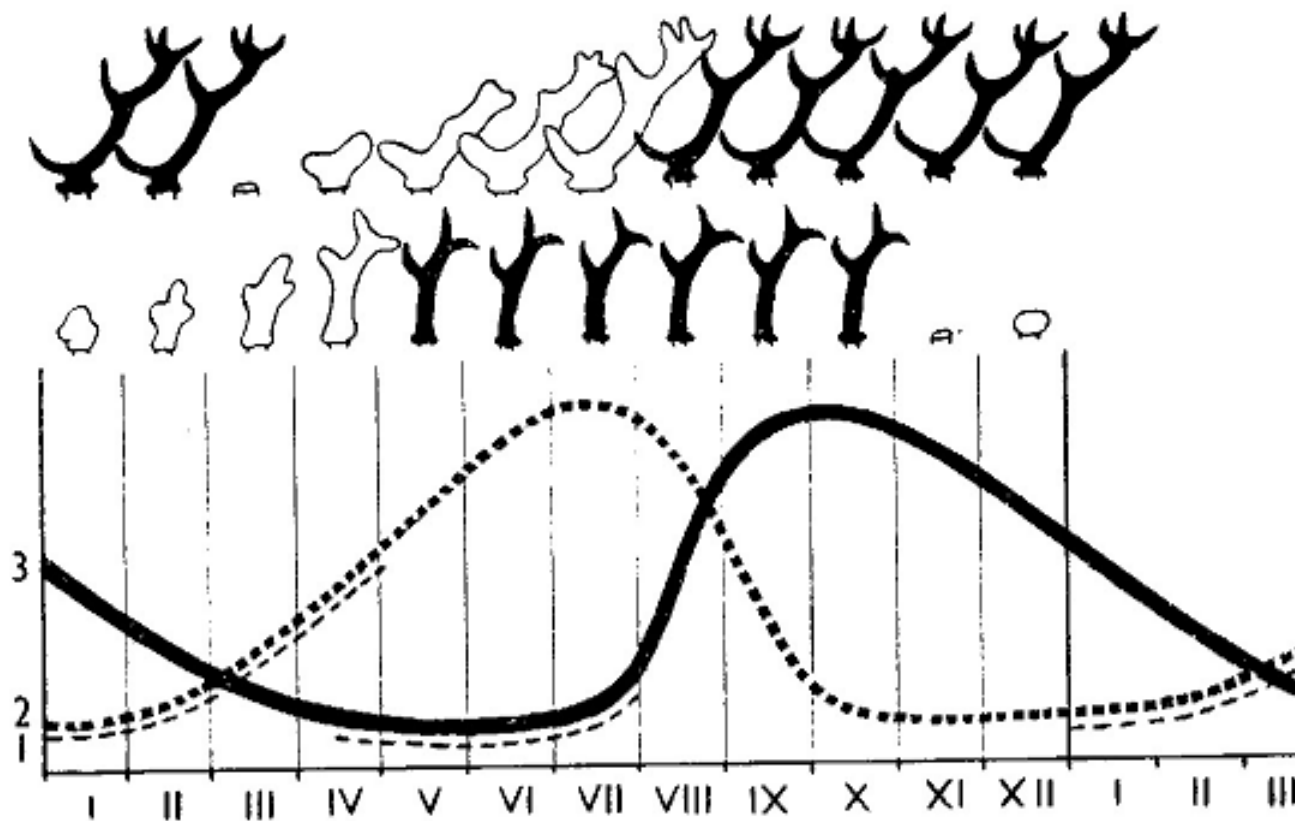

Jelenovití – Jelen evropský (*Cervus elaphus* L.)

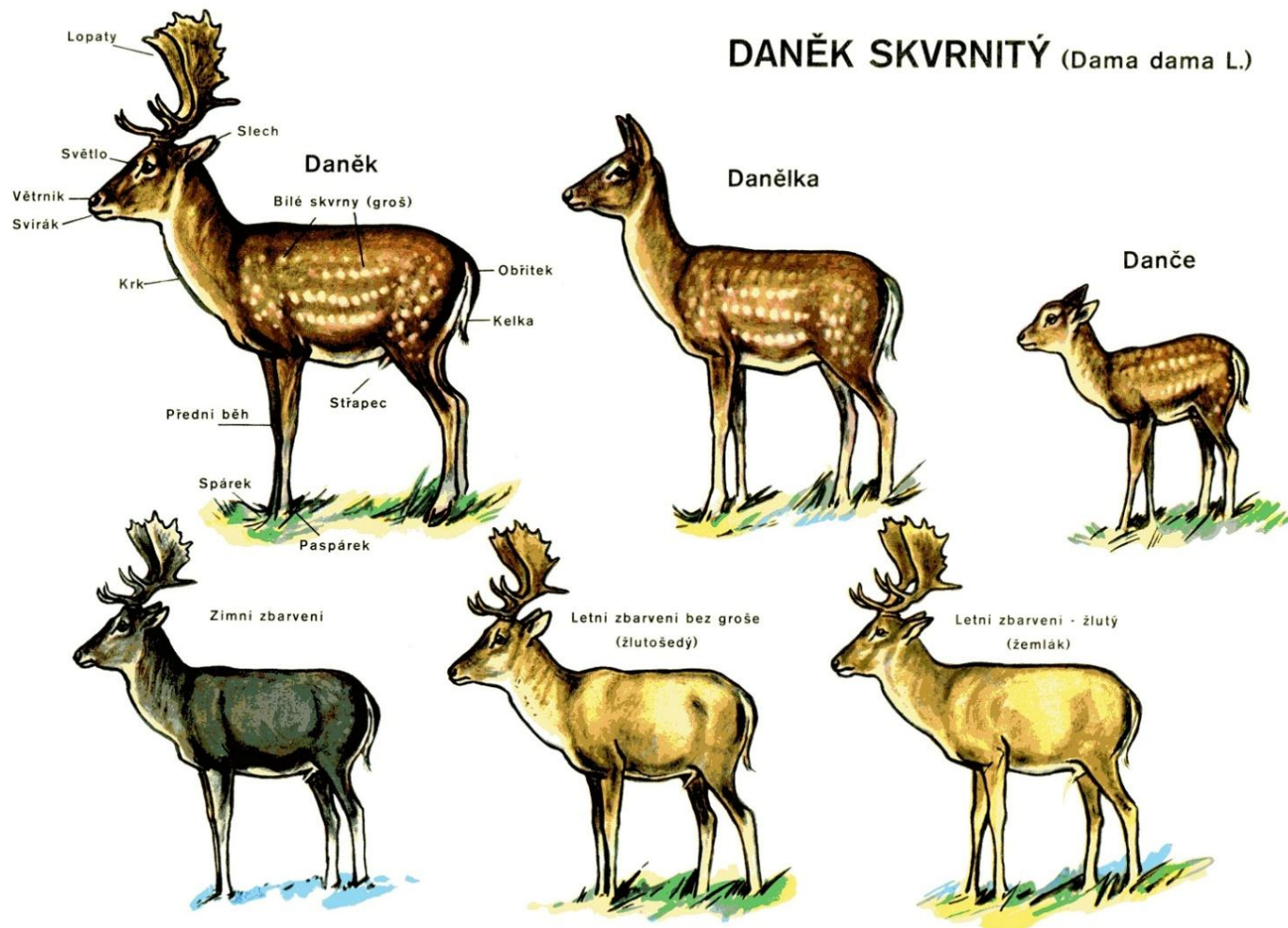
Souvislost mezi parožením a pohlavním cyklem u jelena a srnce

1 - období dočasné neplodnosti (varlata v klidu)

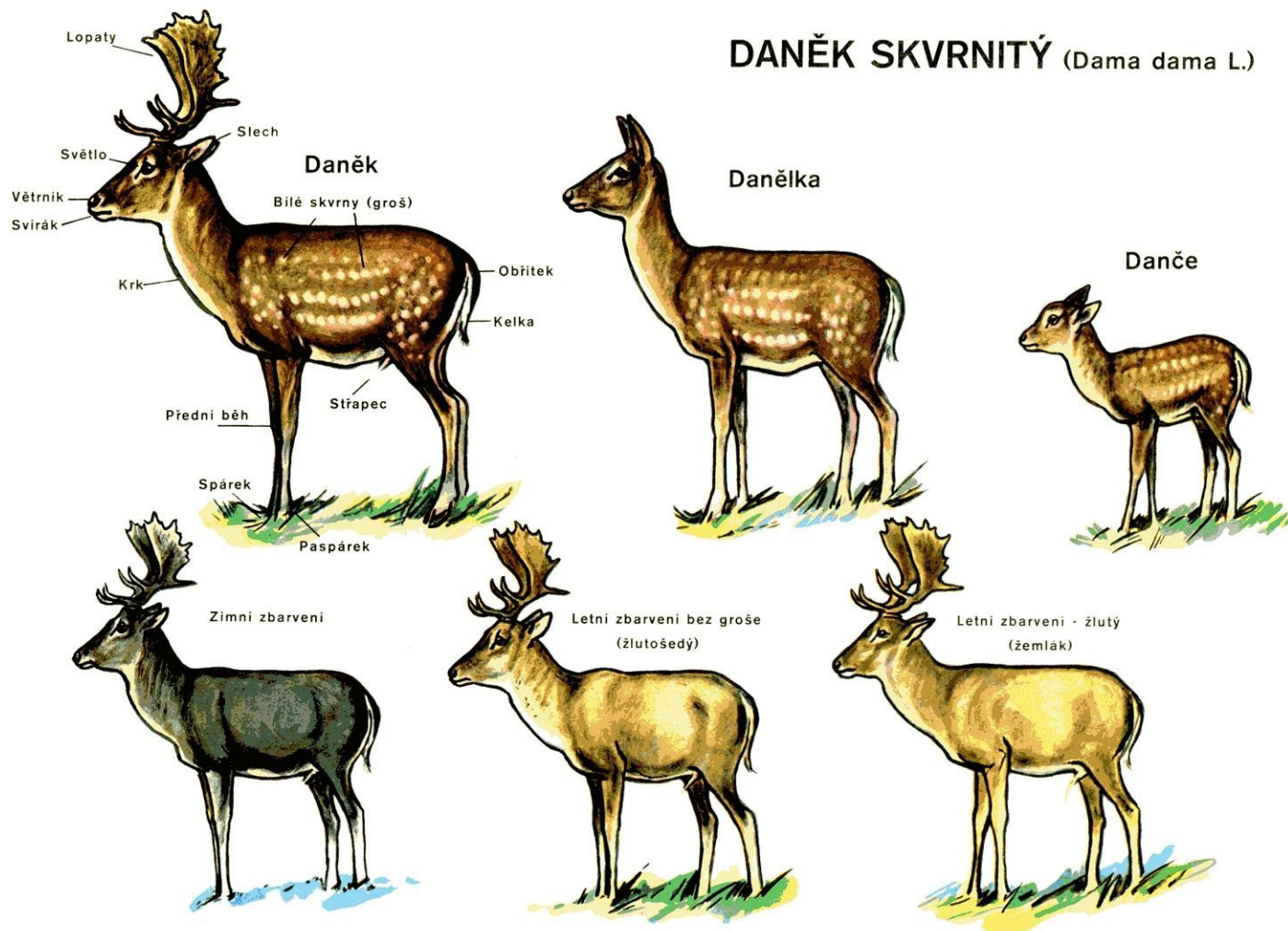
2 - pohlavní cyklus srnce 3 - pohlavní cyklus jelena, I. - XII. měsíc

Jelenovití – Daněk skvrnitý (Dama dama L.)

Jelenovití – Daněk skvrnitý (Dama dama L.)

Jelenovití – Daněk skvrnitý (*Dama dama* L.)

Paroží v lýči 4 neděle po shození

V lýči úplné

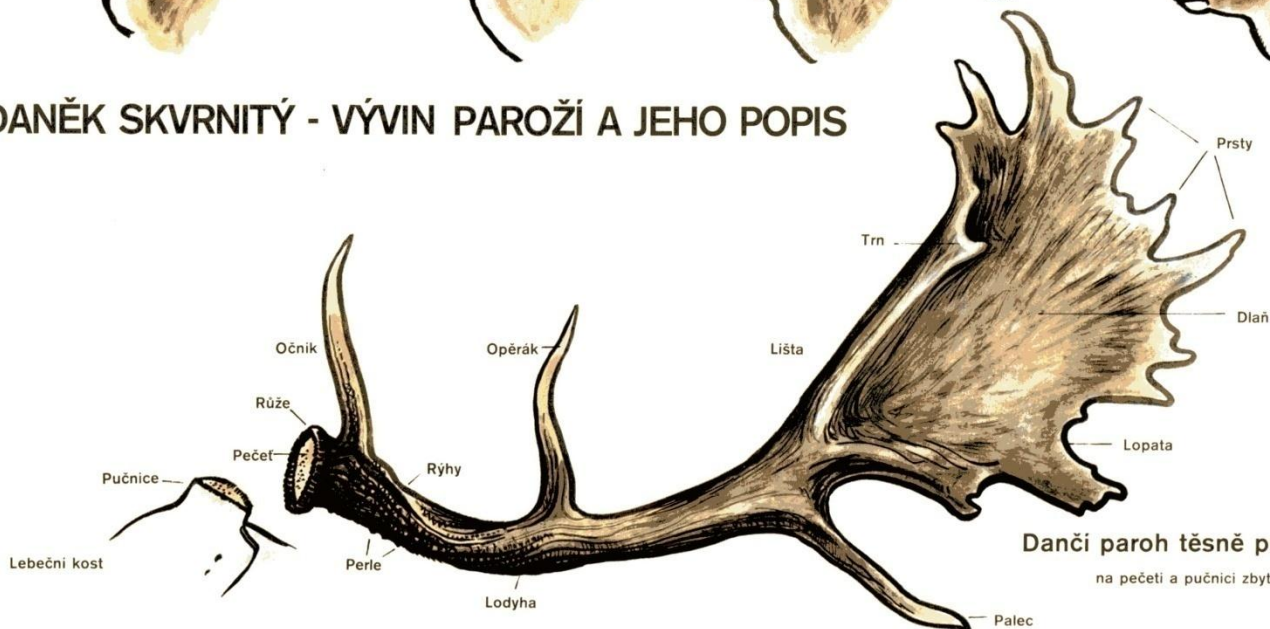
Počátek vytloukání

Vytlučené

DANĚK SKVRNITÝ - VÝVIN PAROŽÍ A JEHO POPIS

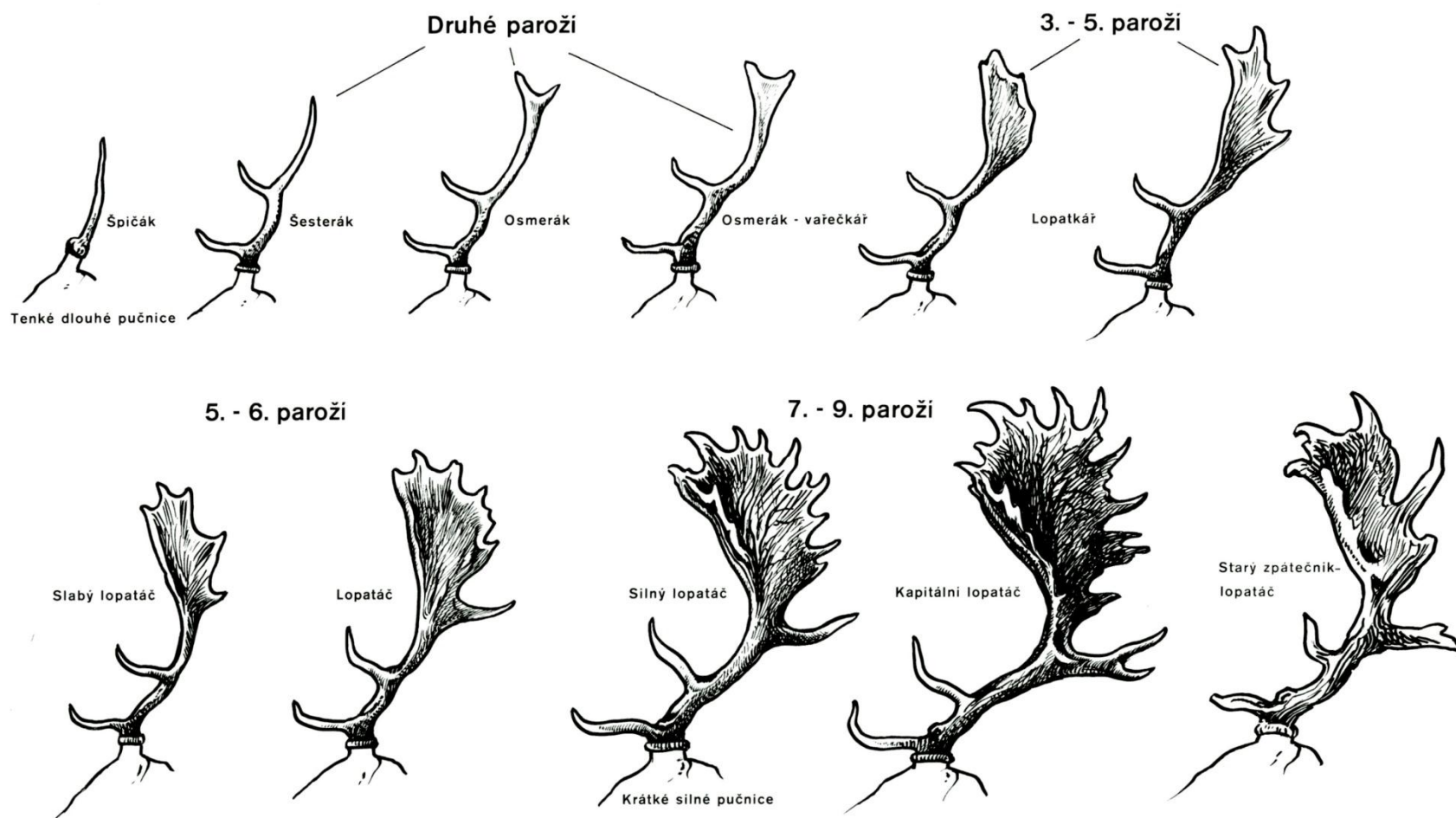

Dančí paroh těsně po shození

na pečeti a pučnici zbytek barvy

Jelenovití – Daněk skvrnitý (*Dama dama* L.)

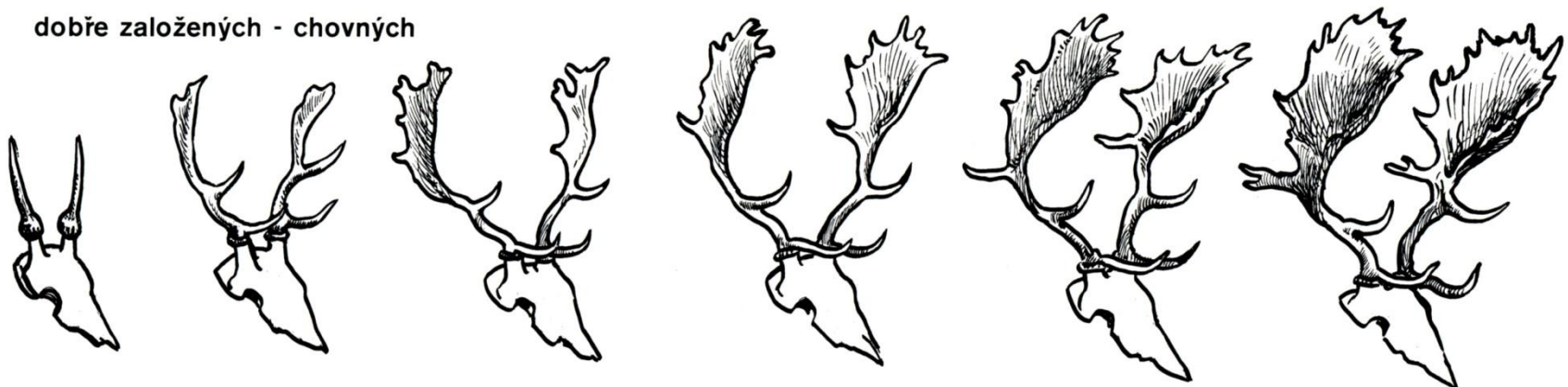
VÝVOJ A OZNAČENÍ PAROŽÍ DAŇKA

Jelenovití – Daněk skvrnitý (*Dama dama* L.)

VÝVOJ PAROŽÍ DAŇKŮ

dobře založených - chovných

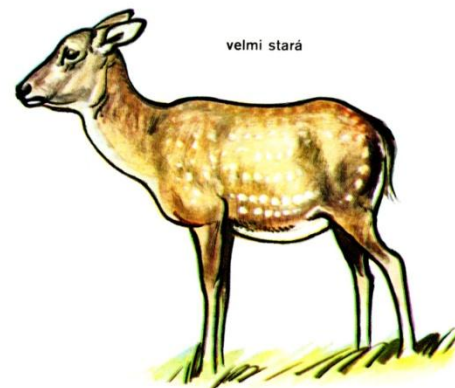
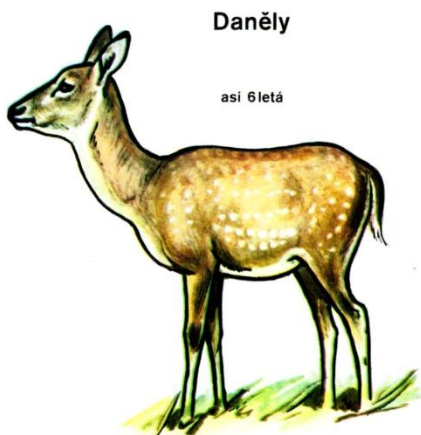
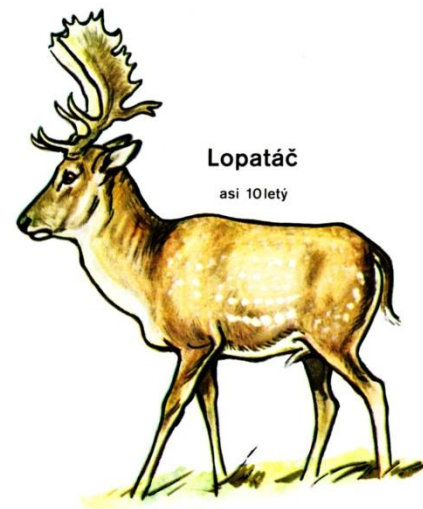
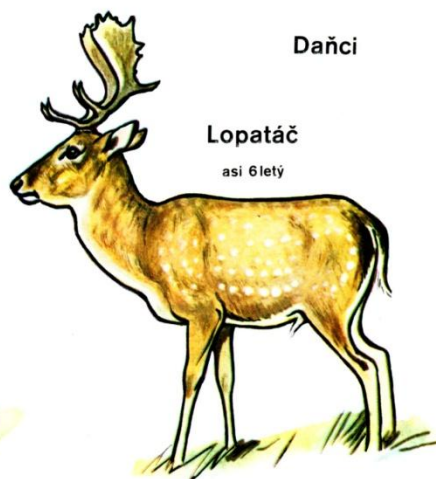

špatně založených - průběrných

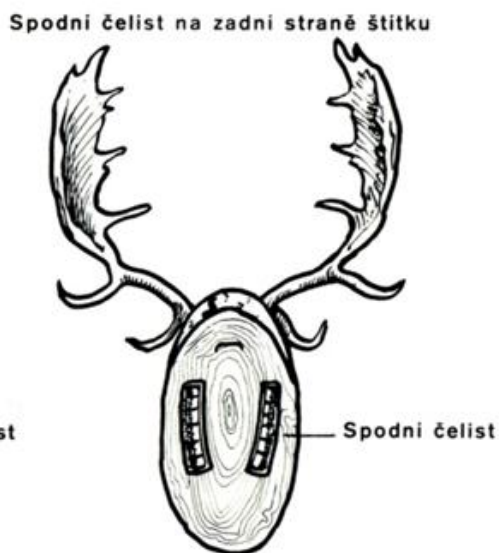
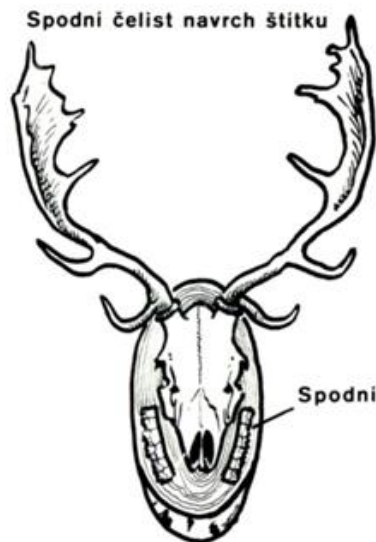
Jelenovití – Daněk skvrnitý (*Dama dama* L.)

ODHAD STÁŘÍ DAŇČÍ ZVĚŘE DLE POSTAVY

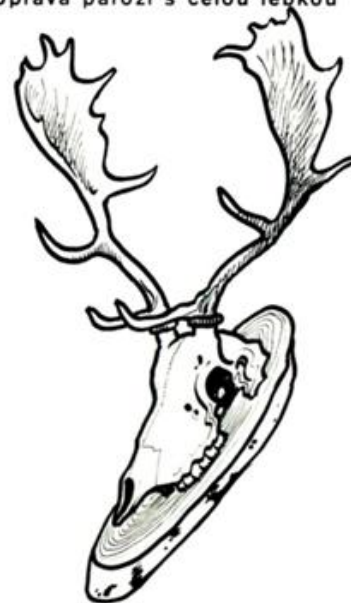

Jelenovití – Daněk skvrnitý (*Dama dama* L.)

Úprava trofeje daňka

Úprava paroží s celou lebkou

Úprava paroží s poloviční lebkou

Jelenovití – Daněk skvrnitý (*Dama dama* L.)

Dančí stopy a trus

Daněk

Daněk v kroku

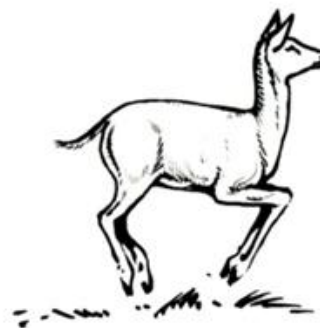
Trus daňka

Danělka

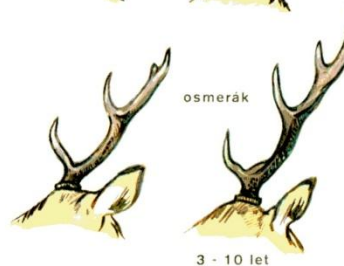
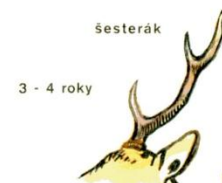
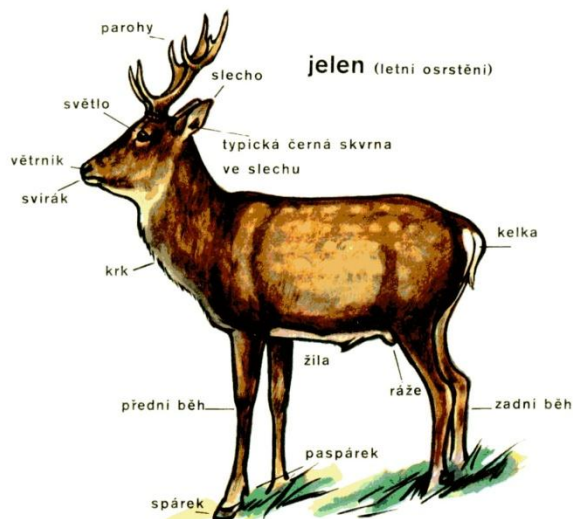
Danělka v úprku

Trus danělky

Jelenovití – Jelen sika východní (Cervus nippon nippon Temm.)

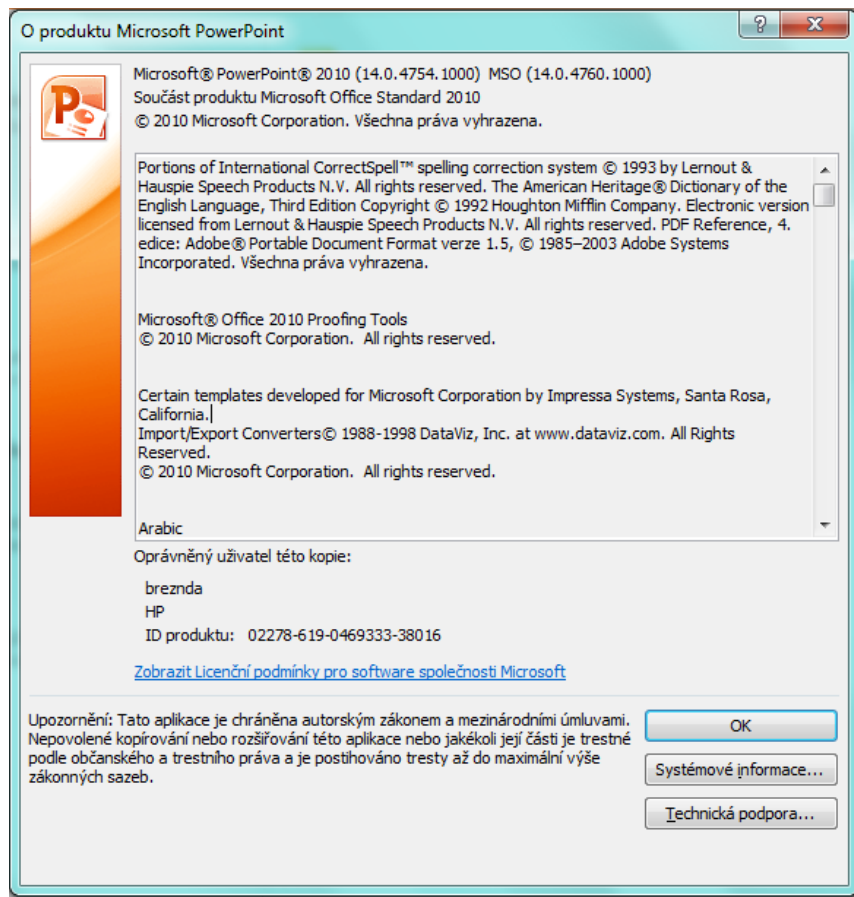
Zdroje

HROMAS, Josef a kolektiv. *Myslivost*. Písek: Matice lesnická, 2008, ISBN 978-80-86271-00-2.

Liebl, František. *Myslivost v obrazech I. díl – Zoologie*. Praha: Tomos, reklamní agentura Černá růže

Forst, Pavel a kolektiv. *Myslivost*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983

Zdroje

**Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Petr Ťulpík.
Financováno z ESF a státního rozpočtu ČR.**